

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Iwulski

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z wniosku Z. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 stycznia 2010 r.,

zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 15 września 2009 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z 15 września 2009 r. odrzucił skargę kasacyjną pozwanego organu ubezpieczeń społecznych ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.).

W sprawie pozwany decyzją z 7 grudnia 2006 r. odmówił wnioskodawcy Z. J. prawa do emerytury i Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił jego odwołanie. Sąd Apelacyjny, po apelacji wnioskodawcy, wyrokiem z 21 kwietnia 2009 r. zmienił wyrok pierwszej instancji oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał mu prawo do emerytury od 1 października 2006 r.

W skardze kasacyjnej pozwany zaskarżył ten wyrok w części przyznającej prawo do emerytury od 1 października 2006 r., gdyż wnioskodawca urodził się 26 października 1946 r., stąd prawo do emerytury w wieku 60 lat przysługuje mu od 26 października 2006 r. Skarżący wniósł o zmianę wyroku i przyznanie prawa do emerytury od 26 października 2006 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego taki zakres zaskarżenia wymagał odrzucenia skargi kasacyjnej, gdyż wskazana przez pozwanego wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 1.134,32 zł. Sąd Apelacyjny odwołał się do postanowienia Sądu Najwyższego z 28 listopada 2001 r., II UZ 80/01 (OSNP 2003 nr 18, poz. 449), w którym stwierdzono, iż: „Sprawa o wyrównanie emerytury za okres poprzedzający datę przyznania świadczenia nie jest sprawą o przyznanie emerytury, lecz sprawą o prawa majątkowe, w której kasacja jest dopuszczalna wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest mniejsza niż dziesięć tysięcy złotych - art. 392¹ § 1 k.p.c.” (obecnie art. 398² § 1 k.p.c.). Na etapie skargi kasacyjnej spór nie dotyczył prawa do emerytury, a jedynie daty, od której należy świadczenie przyznać (wypłacić). Sprawa jest sprawą o prawa majątkowe, a nie sprawą o przyznanie emerytury. Prawo to przesądził prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego i skarżący prawa tego nie kwestionuje. Dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia i skoro pozwany określił ją na kwotę 1.134,32 zł, to skarga kasacyjna jako niedopuszczalna podlegała odrzuceniu (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

W zażaleniu pozwany zarzucił, że skarga kasacyjna jest dopuszczalna, gdyż rozpatrywana sprawa mieści się w kategorii spraw o przyznanie emerytury. Przedmiotem odwołania, które rozpoczęło postępowania sądowe w sprawie była decyzja pozwanego z 7 grudnia 2006 r. odmawiająca wnioskodawcy prawa do emerytury. W postępowaniu sądowym prawo do emerytury zostało przyznane od błędnej daty, w której wnioskodawca nie spełniał wszystkich warunków do jego nabycia. Dalej jest to sprawa o przyznanie emerytury, dlatego dopuszczalność skargi nie jest uzależniona od wartości przedmiotu sporu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Ujawnia problem czy sprawa w toku instancji może zmienić się z kasacyjnej (w której dopuszczalna jest skarga kasacyjna) na niekasacyjną.

Oczywiście nie dotyczy on spraw zależnych wyłącznie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Chodzi o sprawę, w której skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Zatem o to, czy sprawa, która pierwotnie jest sprawą kasacyjną może utracić później ten walor, z tego względu, że decydować będzie nie przedmiot sprawy a tylko wartość przedmiotu zaskarżenia.

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże skarga kasacyjna przysługuje niezależnie do wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Sprawa o przyznanie emerytury jest także sprawą o prawo majątkowe, w której ustala się wartość przedmiotu sporu i zaskarżenia.

Jednakże wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie o przyznanie emerytury nie przesądza o dopuszczalności skargi kasacyjnej. Brak łącznika z tą wartością jako wyznacznika dopuszczalności skargi kasacyjnej oznacza, że dla rozważanej kwalifikacji sprawy znaczenie ma tylko jej przedmiot. Ten zaś jest jeden dla całego postępowania, począwszy od decyzji odmawiającej przyznania emerytury i odwołania rozpatrywanego przez sądy powszechne, aż do postępowania kasacyjnego, skoro w sprawie o przyznanie emerytury skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Uwzględnienie odwołania od decyzji i przyznanie emerytury przez sąd pierwszej instancji nie oznacza, że na tym etapie sprawa przestaje być sprawą o przyznanie emerytury, również gdy rozstrzyga o tym dopiero sąd drugiej instancji. Gdy orzeczenie przyznające emeryturę jest niezgodne z prawem materialnym, to obejmuje również sytuację taką jak w tej sprawie, czyli prawidłową datę przyznania emerytury.

Nieuprawnione jest zatem założenie, że sprawa pierwotnie kasacyjna może w toku instancji stać się niejako „warunkowo kasacyjna” ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia.

Sprawa o przyznanie emerytury jest sprawą, w której skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. W tej sprawie w Sądzie drugiej instancji przedmiot sporu dotyczył przyznania prawa do emerytury.

Traci zatem na znaczeniu zakres zaskarżenia i łączona z nim wartość przedmiotu zaskarżenia, nawet gdy jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych.

Na gruncie art. 398² § 1 k.p.c. to przedmiot sprawy decyduje więc o tym, czy sprawa jest kasacyjna. W tej samej sprawie dalej zachowuje ten walor niezależnie od wartości przedmiotu sporu i zaskarżenia.

Przedmiot sprawy wyznaczyła decyzja organu rentowego, która odmawiała przyznania emerytury. Nie uległ zmianie w postępowaniu sądowym, wszak również Sąd drugiej instancji orzekał o prawie do emerytury.

Jeżeli więc od samego początku sprawa wynikająca z odwołania od decyzji pozwanego dotyczy prawa do emerytury, to przedmiot sprawy nie zmienia się, gdy sąd pierwszej albo drugiej instancji przyznał emeryturę, a pozwany nie kwestionował samej zasady lecz tylko datę przyznania emerytury.

Takie stanowisko zajął już Sąd Najwyższy w postanowieniu z 28 października 2009 r. (II UZ 37/09), odnoszącym się do podobnej sprawy i nieuprawnionego odrzucenia skargi kasacyjnej przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku (III AUa 1893/07).

Natomiast powołane w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia postanowienie Sądu Najwyższego z 28 listopada 2001 r. (II UZ 80/01) nie dotyczyło sytuacji tożsamej, gdyż „wnioskodawca pobierał już emeryturę i wystąpił do organów rentowych z żądaniem jej wyrównania także za okres wcześniejszy, poprzedzający datę, od której przyznano mu świadczenie emerytalne”. Jest to inna grupa spraw, która generalnie nie dotyczy przyznania prawa do emerytury, lecz wynika z późniejszych żądań o wzrost poprzez jej przeliczenie lub wyrównanie. W takich sytuacjach, gdy przedmiot sporu (decyzja organu ubezpieczeń społecznych) nie dotyczy przyznania emerytury, to o dopuszczalności skargi kasacyjnej może decydować wartość przedmiotu zaskarżenia.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁶ k.p.c.